

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

**УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО
ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Мелітополь, 2022

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

**ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ
«УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В
ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**Мелітополь
2022**

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти:
збірник науково-методичних праць / Таврійський державний
агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного – Мелітополь:
ТДАТУ, 2022. – Вип. 25. – 348 с.

У збірнику наведено матеріали з навчально-методичної і виховної
роботи науково-педагогічних працівників університету за підсумками
науково-практичної конференції 2021-2022 навчального року.

Редакційна колегія:

Кюрчев С.В., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор);
Ломейко О.П., к.т.н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи
ТДАТУ (заступник головного редактора); Єременко О. А., д.с.-г.н.,
професор, проректор з наукової роботи; Назаренко І.П., д.т.н., професор,
декан факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Ортіна Г.В.,
д.н.держ.упр, доцент, в.о. декана факультету економіки та бізнесу;
Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та
екології, Болтянська Н.І., к.т.н., доцент кафедри ТСС АПК

Статті опубліковані мовою оригіналу

Адреса редакції: 72312, ТДАТУ пр-т Б. Хмельницького, 18,
м. Мелітополь, Запорізька обл.

e-mail: nmc@tsatu.edu.ua

Науково-методичний центр університету

© Автори статей, включені до збірника, 2022
© Таврійський державний агротехнологічний
університету імені Дмитра Моторного, 2022

ЗМІСТ

Нестеренко С.А., Болтянська Н.І., Сиротюк С.В. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ЗАСОБІВ	8
Лузан П.Г., Тітова О.А., Панченко А.І., Волошина А.А., Волошин А.А. ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ ТЕСТІВ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ АГРОІНЖЕНЕРІВ	17
Герасько Т.В., Розова Л.В. УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ ЯК ОСНОВА ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН «ЕКОЛОГО- БІОЛОГІЧНЕ РОСЛИНИЦТВО» І «ОРГАНІЧНЕ САДІВНИЦТВО»	30
Самойчук К.О., Паляничка Н.О., Верхоланцева В.О. МЕТОДОЛОГІЯ АБСТРАКТНОГО ОПИСУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ПЕРЕРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	35
Болтянська Н.І., Болтянський О.В. АНАЛІЗ ФАКТОРІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ПРОНИКНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРУ ОСВІТИ.....	41
Пащенко Ю.П., Колесніков М.О. ВИКОРИСТАННЯ СКРАЙБ – ПРЕЗЕНТАЦІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН ХІМІЧНОГО ЦИКЛУ	47
Скляр О.Г., Скляр Р.В. ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	56
Бондаренко Л.Ю., Вершков О.О., Караєв О.Г., Холодняк Ю.В., Гавриленко Є.А. ВИКОРИСТАННЯ ZOOM ЯК ДОДАДКОВОЇ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	64

Самойчук К.О., Петриченко С.В., Ковальов О.О. СТВОРЕННЯ МЕТОДИКИ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ОПИСУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ПЕРЕРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА ПРИ ВИКЛАДАННІ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	70
Struchaev N., Postol Yu., Gulevsky V. METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF CREATION IN INNOVATIVE PRODUCT IN OPEN INNOVATIVE SYSTEMS.....	76
Попова І.О. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ВИМОГИ ДО ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО ТЕХНІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ	80
Постнікова М.В. НАВЧАЛЬНИЙ КУРС «ЕЛЕКТРОПРИВОД ВИРОБНИЧИХ МАШИН І МЕХАНІЗМІВ» ТА ЙОГО РОЛЬ В ПІДГОТОВЦІ ЕНЕРГЕТИКІВ	88
Радченко Н.Г. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА НАВИЧКИ ЯКІСНОГО АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ЯК ВАЖЛИВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	93
Дереза О.О., Дереза С.В. ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	104
Сушко О. В., Колодій О. С. ІКТ В САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ЗВО.....	111
Болтянська Н.І., Шокарев О.М., Сиротюк С.В. ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	122
Колесніков М.О., Пашенко Ю.П. АГРОНОМ ЧИ АГРОСКАУТ? НОВИЙ ОСВІТНІЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ	129
Герасько Т.В., Покопцева Л.А. СУЧАСНИЙ РІВЕНЬ НАОЧНОСТІ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ РОСЛИННИЦТВО ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 201 «АГРОНОМІЯ».....	137

Болтянський О.В., Болтянська Н.І. ІННОВАЦІЙНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	144
Попова І.О., Петров В.О. УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНО-ТВОРЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПРОФІЛЮ	149
Верхоланцева В.О., Мілаєва І.І., Мілаєв О.І., Паляничка Н.О. РОЛЬ СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ГУРТКІВ ДЛЯ СУЧАСНОГО ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ	158
Шлєіна Л.І. РИТОРИКА – ГАЛУЗЬ СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ.....	163
Попова І.О., Квітка С.О. НАУКОВА ГУРТКОВА РОБОТА – НЕВІД’ЄМНА ЧАСТИНА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ТЕХНІЧНОМУ ЗВО	169
Задосна Н.О., Михайлов Є.В. МЕТОДОЛОГІЯ ОТРИМАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТАМИ ПРИ ВИЗНАЧЕНІ ПАРАМЕТРІВ ПОВІТРЯНОГО ПОТОКУ У ПНЕВМОРЕШІТНОМУ СЕПАРАТОРІ.....	178
Верхоланцева В.О., Самойчук К.О., Паляничка Н.О. РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УНІВЕРСИТЕТІ.....	187
Шлєіна Л.І., Адамович А.Є., Поправко О.В. ГЕНДЕРНА ОСВІТА В ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	193
Гулевський В.Б., Постолюк Ю.О., Стручаєв М.І. УЧАСТЬ ВИКЛАДАЧІВ КАФЕДРИ ЕТТП В ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	201
Самойчук К.О., Паляничка Н.О., Верхоланцева В.О. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	206

Болтянський О.В., Стефановський О.Б., Колодій О.С., Ковальов О.О. ФУНКЦІ КУРАТОРА В СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	211
Халанчук Л.В. ВІЗУАЛІЗАЦІЯ МЕТОДІВ КОДУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ НА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТТЯХ З ДИСКРЕТНОЇ МАТЕМАТИКИ.....	217
Сушко О. В., Колодій О. С. РОЛЬ ДИСЦИПЛІНИ «ТКМ і М» У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЛЕКТАЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ АГРАРНОЇ ОСВІТИ	223
Поправко О. В., Тараненко Г. Г. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОДІЄВОГО ПІДХОДУ ЯК СПОСОБУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	235
Постнікова М.В., Ковальов О.В., Петров В.О. РОЗРАХУНОК І ВИБІР ПРИСТРОЇВ КОМПЕНСАЦІЇ РЕАКТИВНОЇ ПОТУЖНОСТІ ПРИ ВИКОНАННІ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ	242
Дяденчук А. Ф. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ	248
Тараненко Г. Г., Поправко О.В. ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН РЕСУРСІВ У ВИКЛАДАННІ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН.....	256
Парахін О.О., Пеншов О.В., Черкун В.В. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В АГРАРНИХ ВНЗ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ ТАВРІЙСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРОТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО.....	263
Поправко О. В. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ» ...	268

Пеньов О.В., Черкун В.В., Парахін О.О. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	277
Михайлов Є.В., Задосна Н.О. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ОБҐРУНТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В РОСЛИННИЦТВІ».....	282
Адамович А. Є., Шлеїна Л. І., Поправко О. В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ	288
Борохов І.В., Ковальов О. О., Гулевський В.Б. ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕНІ ДИСЦИПЛІН У ЗВО	293
Ковальов О.О., Борохов І.В., Колодій О.С., Червоткіна О.О. ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО ФАХУ»	306
Єременко О.А., Федосова А.О., РЕАЛІЗАЦІЯ МАГІСТЕРСЬКОГО ПРОЄКТУ «АГРОКЕБЕТИ» У ТАВРІЙСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ АГРОТЕХНОЛОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО	326
Червоткіна О.О., Тарасенко В.Г., Ковальов О.О. ОСВІТА В ЕПОХУ COVID-19 ТА В НАСТУПНИЙ ПЕРІОД.....	326
Верхоланцева В.О., Мілаєва І.І., Мілаєв О.І., Паляничка Н.О. СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	332
Серий І.С., Паніна В.В., Дашивець Г.І., В'юник О.В. ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМОК ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	337
Матковський О.І., Саньков С.М. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИВЧЕННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ З ДИСЦИПЛІНИ «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ МАШИНИ»	342

УДК 378.147:004

Скляр О.Г., к.т.н., професор, Скляр Р.В., к.т.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. В статті наводиться сутність, мета та сформульовані завдання найбільш розповсюджених інтерактивних методів навчання. Виділені принципи, на яких базується реалізація даних методів викладачами в освітньому процесі закладу вищої освіти.

Ключові слова: інтерактивні методи, викладач, здобувач вищої освіти, компетенція, круглий стіл, мозковий штурм, кейс-технологія.

Постановка проблеми. Загальновідомо, що традиційна освіта свої можливості практично вичерпала. Сьогодні, в умовах інформаційного суспільства формується нова культура, що пред'являє попит на соціально-активну творчу особистість, здатну до саморозвитку, до прийняття самостійних рішень та особистої відповідальності за їх реалізацію [1,2]. Тому необхідний новий тип освіти, що вимагає докорінної зміни ситуації навчання та педагогічного професіоналізму, що відповідає новим умовам. Освіта інженера має не просто забезпечувати визначені стандартом результати навчання, а й формувати готовність до саморозвитку та самоосвіти, до відповідальності, до прийняття нестандартних рішень [2,3].

Основним завданням у навчанні здобувачів вищої освіти (ВО) має бути підвищення професійної компетенції, формування їхньої майстерності, прагнення здобувачів до освіти та самоосвіти. Такі вимоги до фахівця зобов'язують вищу школу шукати нові шляхи та методи вдосконалення підготовки висококваліфікованих кадрів для інженерно-інноваційної та науково-дослідної діяльності [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вища освіта України поступово переходить на використання інтерактивних методів навчання, які передбачають рівнозначну участь викладача та здобувача ВО у освітньому процесі [4]. Теоретичні аспекти, пов'язані з визначенням сутності інтерактивних методів, їх класифікації, визначенням найбільш поширених і придатних їх видів для розв'язання навчальних завдань набули висвітлення у працях О. Коротаєва, Г. Мітіна, Г. Шевченко, М. Скрипник, Л. Пироженко, О. Пометун та ін. учених [5,6], які обґрунтовують доцільність застосування інтерактивних методів для підвищення ефективності процесу навчання. Інтерактивні технології

навчання базуються на особистісно-діяльнісному підході та включають неситуативні (діалог) та ситуативні (ігрові – імітаційні та неімітаційні, неігрові інтерактивні методи – аналіз та моделювання педагогічних ситуацій тощо) методи навчання [5].

Формулювання цілей статті. Розглянути сутність та обґрунтувати мету й принципи реалізації найбільш розповсюджених інтерактивних методів навчання у закладі вищої освіти (ЗВО).

Виклад основного матеріалу досліджень. Життя вимагає від нас освоєння інноваційних методів, методик та технологій навчання [6]. У спеціальній літературі є різні трактування термінів «метод навчання», «методик та технології навчання». Але всі вони по сенсу однозначні.

Метод навчання – це спосіб взаємодії педагога та учнів, за допомогою якого відбувається передача знань, умінь та навичок. Це – процес тривалий, що складається з декількох етапів і включає безліч прийомів.

Методика – це сукупність методів та методичних прийомів навчання, форм організації занять, створена задля досягнення певного класу цілей. Як правило, це якийсь готовий рецепт, алгоритм, процедура для проведення будь-яких орієнтованих дій. Методика відрізняється від методу конкретизацією прийомів та завдань.

Технологія – жорстко зафіксована послідовність дій та операцій, гарантують отримання заданого результату.

Сучасний викладач має бути компетентним, знати останні досягнення в освіті та техніці, а також вміти мотивувати здобувачів [2,6]. Сформувані у них потрібний напрямок діяльності, враховувати психолого-педагогічні особливості особистості. Останні досягнення техніки та науки привносять значні зміни у розуміння ролі та способів використання інформаційно-комунікаційних технологій, які необхідно застосовувати для успішного залучення молоді до освітнього процесу та для ефективного, реально корисного розширення інтересу до технічної дисципліни, що вивчається.

Останнім часом успішне впровадження нестандартних педагогічних практик багато в чому ґрунтується на використанні інноваційних освітніх технологій [7,8] – комп'ютерних мереж, електронних освітніх середовищ, мультимедійних комплексів. Проте сьогодні основні методичні інновації освіти пов'язані із застосуванням інтерактивних методів навчання. Поняття «інтерактивний» походить від англійської «interact» («inter» - взаємний, «act» - діяти). Інтерактивне навчання – це спосіб пізнання, заснований на діалогових формах взаємодії учасників освітнього процесу: навчання, занурене у спілкування, під час якого в учнів формуються навички спільної діяльності. Це метод, у якому «всі навчають кожного, і кожен навчає всіх» (за В.С. Д'яченко). Зберігаючи кінцеву мету та основний зміст освітнього

процесу, інтерактивне навчання змінює звичні трансляючі форми на діалогові, засновані на взаєморозумінні та взаємодії.

Для вирішення навчальних та виховних завдань педагогом можуть бути використані різні інтерактивні форми: круглий стіл, мозковий штурм, використання кейс-технологій, дебати, тренінги, ділові [9] та рольові ігри, групові дискусії та ін. [7] Мета активного навчання – це створення викладачем умов, у яких здобувач ВО сам відкриватиме, набуватиме і конструюватиме знання, що є принциповою відмінністю від цілей традиційної системи освіти.

Метод «круглого столу». Ця група методів включає: різні види семінарів і дискусій. В основі цього методу лежить принцип колективного обговорення проблем, що вивчаються у системі освіти. Головна мета таких занять полягає в тому, щоб забезпечити здобувачам можливість практичного використання теоретичних знань в умовах, що моделюють форми діяльності науковців [6,7].

Такі заняття, на думку А.М. Матюшкіна, покликані забезпечити розвиток творчого професійного мислення, пізнавальної мотивації та професійного використання знань у навчальних умовах. Професійне використання знань – це вільне володіння мовою відповідної науки, наукова точність оперування формулюваннями, поняттями, визначеннями. Здобувачі повинні навчитися виступати в ролі доповідачів та опонентів, володіти вміннями та навичками постановки та вирішення інтелектуальних проблем та завдань, доказів та спростування, відстоювати свою точку зору, демонструвати досягнутий рівень теоретичної підготовки [7].

У всьому цьому проявляється єдність теорії та практики у науковій роботі, умови якої створюються на заняттях, які отримали назву методу «круглого столу», де здобувачі використовують знання, отримані на лекційних чи самостійних заняттях.

Дані заняття тісно пов'язані з усіма видами навчальної роботи, насамперед із лекційними та самостійними заняттями здобувачів. Тому ефективність семінару багато в чому залежить від якості лекцій та самостійної підготовки здобувачів [10,11]. У ЗВО широкого поширення набувають семінари дослідницького типу із незалежною від лекційного курсу тематикою, метою яких є поглиблене вивчення окремих науково-практичних проблем, з якими зіткнеться майбутній фахівець.

На заняття круглого столу виносяться основні теми курсу, засвоєння яких визначає якість професійної підготовки; питання, найважчі для розуміння та засвоєння. Такі теми обговорюються колективно, що забезпечує активну участь кожного здобувача.

Велике значення має розташування здобувачів на таких заняттях. Тому найкраще, щоб вони сиділи у коловому розташуванні, що дозволяє

учаснику почуватися рівноправними. Звідси і назва цього методу «круглий стіл».

Викладач також повинен перебувати у колі зі здобувачами, якщо він сидітиме окремо, то учасники дискусії звертають свої висловлювання лише йому, але не один одному [7]. Помічено, що таке розташування учасників обличчям один до одного призводить до зростання активності, збільшення кількості висловлювань. Розташування викладача у колі допомагає йому керувати групою та створює менш формальну обстановку, можливість для особистого включення кожного до спілкування, підвищує мотивацію здобувачів, включає невербальні засоби спілкування. Особливістю семінару-дискусії є обговорення здобувачами вже вирішених у науці проблем.

Метод мозкового штурму - це оперативний метод стимулювання творчої діяльності учнів, що передбачає вирішення поставленого проблемного питання шляхом активного обговорення, формулювання великої кількості різних варіантів вирішення ситуації [6,7]. Основою освітнього методу є вільне вираження здобувачами своїх думок із змодельованої проблеми, включення всіх здобувачів групи до освітнього процесу. Метою використання мозкового штурму на заняттях є створення сприятливого емоційного тла, ефективної взаємодії здобувачів групи та викладачів. Створення комфортних умов спрямовано на розвиток інтелектуальної спроможності учнів, що дозволяє досягти продуктивності освітнього процесу. Також метод спрямовано на стимулювання здобувачів до швидкого генерування ідей. Сеанс мозкового штурму передбачає створення ланцюгової реакції ідей, що згодом призводить до інтелектуального вибуху.

Завданнями реалізації цього методу є такі, як активізація навчально-пізнавальної діяльності; формування власної думки та ставлення до теми; розвиток навичок роботи у команді; гармонійне поєднання теоретичних знань із практичними навичками; повага до думок одногрупників, права кожного здобувача на свободу слова.

Принципами реалізації методу мозкового штурму в освітньому процесі є такі, як швидка реакція, гнучкість мислення, об'єктивність оцінювання діяльності, рівність здобувачів, тобто однакове ставлення до всіх учасників. Також серед принципів методу виділяють такі [6]: спільний пошук конструктивного рішення, повага до думок опонентів та неприпустимість критики, масовість, тобто всі здобувачі мають бути включені до процесу. Будь-яка думка, нехай навіть фантастична, незвичайна або абсурдна, не повинна критикуватися. Дані принципи сприяють створенню сприятливої атмосфери на заняттях, мінімізації напруги та хвилювання здобувачів.

Існує ряд особливостей методу, серед яких можна виділити такі: забезпечення групової роботи над завданням; систематичність оцінки

висловлених думок; відсутність розподілу пропозицій на правильні та неправильні; необхідність виявлення прихованих можливостей. Також особливістю мозкового штурму є альтернативний характер ідей, що висуваються. Важливою складовою методу є розуміння того, що висловлені думки – це ідеї загального порядку, що дозволять визначити можливі напрями вирішення питання; вони є повними рішеннями проблеми [7].

Кейс-технологія - це педагогічна технологія, заснована на моделюванні ситуації чи використанні реальної ситуації. Сутність кейс-технології полягає у самостійній діяльності здобувачів у штучно створеному професійному середовищі, яка дає можливість поєднати теоретичну підготовку та практичні вміння, необхідні для творчої діяльності професійної сфери [6].

Мета кейс-технології: проаналізувати спільними зусиллями групи здобувачів ситуацію (кейс), що виникає за конкретного стану справ, і виробити практичне рішення.

Кейс-технологія вчить самостійного пошуку потрібних знань, які набуваються в результаті активної дослідницької та творчої діяльності з розробки рішень, уміння слухати, підтримувати в дискусії або аргументувати протилежну думку, робить навчальний матеріал більш доказовим, а його засвоєння є більш ґрунтовним та міцним, формує та розвиває пізнавальні інтереси, що формує творчу особистість. Незгода в дискусії сприяє усвідомленню та аналізу думки інших та свого власного.

Інтерактивні методи, на відміну класичних, дозволяють вирішувати у комплексі такі задачі:

- формувати у здобувачів інтерес до дисципліни, що вивчається;
- підвищувати ефективність процесу розуміння, засвоєння та творчого застосування отриманих знань;
- розвивати інтелектуальну самостійність – здатність індивідуально шукати шляхи вирішення проблеми;
- поважати думку інших членів колективу, виявляти терпимість до будь-якої точки зору.

Відомо, що найвищі результати у процесі навчання забезпечує активна позиція людини, коли вона постає як суб'єкт пізнання, а не чийсь об'єкт, навіть найдосконалішої викладацької діяльності. І як би не змінювалися навчальні програми, головним завданням навчання залишається навчити здобувача думати. І у зв'язку з цим переважно пасивна чи монологізована система сучасної технічної освіти постає як серйозна проблема.

Введення діалогу у освітній процес – це один із найважливіших аспектів проблеми активізації пізнавальної діяльності у процесі навчання здобувачів та підвищення кваліфікації слухачів. Наша система вищої освіти, як правило, цього не враховує. Лекція – найпоширеніша форма

навчання – практично виключає можливість діалогу [5]. Тому при навчанні ми часто стикаємося з пасивністю здобувачів, з відсутністю інтересу до навчальної дисципліни, що вивчається, внаслідок того, що він ще в школі звик, що знання подаються педагогом як щось об'єктивне, що не викликає сумнівів.

Сучасний методичний досвід викладання пропонує різноманітні форми та методи активізації лекційних занять, такі як лекція-бесіда, лекція-дискусія, лекція з розбором конкретних ситуацій. Однак і ці модернізовані форми таять ті ж небезпеки та труднощі, що й традиційна, класична лекція.

Одним із ефективних методів активації процесу навчання вважається метод проблемного викладу [12]. При такому підході лекція стає схожою на діалог, при якому спочатку висувається кілька ключових постулатів на тему лекції, виклад вибудовується за принципом самостійного аналізу та узагальнення здобувачами навчального матеріалу, що дозволяє зацікавити здобувача, залучити його до процесу навчання.

Інтерактивні методи на лекціях в жодному разі не замінюють лекційний матеріал, але сприяють його кращому засвоєнню та формують особистісне ставлення до матеріалу, що вивчається, навички професійної поведінки.

Іншим ефективним методом можна назвати метод конкретних навчальних ситуацій (КНС). При даному методі навчання здобувач самостійно змушений приймати рішення та обґрунтовувати його [6].

Накопичений досвід інтерактивного навчання показує, що за допомогою його форм, методів і засобів можна ефективно вирішувати цілу низку завдань, які часом недоступні традиційному навчанню:

- формувати не лише пізнавальні, а й професійні мотиви та інтереси;
- давати цілісне уявлення про професійну діяльність;
- вивчати практичну роботу, формувати соціальні вміння та навички взаємодії та спілкування, індивідуального та спільного прийняття рішень, виховувати відповідальне ставлення до справи.

При отриманні спеціальних знань необхідно виходити із чотирьох рівнів засвоєння: впізнавання, застосування, дослідження та творчість. Спеціальні знання не можуть піднятися вище за перший-другий рівні, якщо в навчанні переважають інформаційно-ілюстративні та репродуктивні методи, самостійна робота виконується за готовим зразком і не вимагає творчого підходу до вирішення того чи іншого завдання. Необхідно пам'ятати, що не всяке засвоєння знань забезпечує необхідний розумовий розвиток здобувачів, а тільки такий, що сприяє подальшому саморозвитку особистості, поглибленому проникненню у світ нового та невідомого. Однак у практиці навчання технічного напрямку найчастіше

вирішуються завдання репродуктивного типу та значно рідше – навчально-творчі.

Значення використання в освітньому процесі інтерактивних методів навчання полягає насамперед у підвищенні якості підготовки фахівців. Сенс даних прийомів ось у чому:

- у підвищенні навчально-пізнавальної активності здобувачів, інтересу до навчальних занять;
- ініціювання самостійної мисленнєвої діяльності;
- розвиток творчого потенціалу особи здобувача;
- створення комфортного середовища для навчання та виховання майбутнього спеціаліста;
- створення умов для формування професійно-значущих особистісних якостей.

Висновки. Успішне формування творчого потенціалу педагога залежить від реалізації наступності у колективній діяльності різних кафедр ЗВО, систематичного включення здобувачів до самостійної роботи з вирішення навчально-творчих та науково-дослідних завдань, застосування активних та інтерактивних методів навчання. Однак головне – це систематична робота педагога над удосконаленням своєї педагогічної майстерності самостійно та в системі післядипломної освіти, у прагненні до оволодіння інноваційними методами та прийомами навчання та виховання здобувачів.

Список використаних джерел

1. Скляр О.Г., Скляр Р.В. Концепції розвитку «гнучких навичок» викладачів вищої школи. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь, 2021. Вип. 24. С. 18-25.
2. Скляр Р.В. Участь роботодавців у підвищенні якості підготовки випускників закладів вищої освіти. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь, 2021. Вип. 24. С. 74-81.
3. Болтянський О.В., Болтянська Н.І. Проведення експертизи якості знань в системі підготовки бакалаврів у ТДАТУ. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь. 2018. Вип. 21. С. 36–40.
4. Болтянський О.В., Болтянська Н.І. Застосування інноваційних технологій при викладанні у сучасному вищому навчальному закладі, як фактору формування професійних компетентностей майбутніх фахівців. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь. 2017. Вип. 20. С. 39–42.
5. Освітні технології: навч.-мет. посібн. / укл. О. М. Пехота. К., 2002. 255 с.

6. Пометун І. О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.- метод. посібник. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.

7. Скляр О.Г., Скляр Р.В. Технологія інтерактивного навчання. Удосконалення освітньо-виховного процесу в вищому навчальному закладі: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь. 2013. Вип. 17. С. 155-158.

8. Дереза О.О. SMART-технології у вищій освіті. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь. 2020. Вип. 23. С. 51-56.

9. Скляр О.Г., Скляр Р.В. Методичні аспекти проведення ділових ігор на прикладі дисципліни «Машини, обладнання та їх використання в тваринництві». Удосконалення освітньо-виховного процесу в вищому навчальному закладі: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь. 2012. Вип. 16. С. 90-94.

10. Дереза О.О., Дереза С.В., Болтянський Б.В. Сутність і структура самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах особистісно орієнтованого навчання. Удосконалення освітньо-виховного процесу в вищому навчальному закладі: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь. 2018. Вип. 21. С.146–150.

11. Скляр Р.В., Скляр О.Г. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти технічних дисциплін. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь. 2020. Вип. 23. С. 25-31.

12. Скляр О.Г., Скляр Р.В. Застосування методів проблемного навчання при викладанні дисциплін механізації тваринництва. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь. 2019. Вип. 22. С. 9-18.

Skliar A., Skliar R. Interactive teaching methods in higher education institutions

Summary. The article presents the essence, purpose and formulated tasks of the most common interactive teaching methods. The principles on which the implementation of these methods by teachers in the educational process of higher education is based are highlighted.

Key words: interactive methods, teacher, higher education seeker, competence, round table, brainstorming, case technology.

Науково-методичне видання

УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Надруковано з оригіналів макетів замовника
Підписано до друку 26.04.2022 р. формат 60x84 1/16
Папір офсетний. Наклад 100 примірників
Замовлення № 1045

Виготовлювач ПП Верескун В.М.
Видавничо-поліграфічний центр «Люкс»
м. Мелітополь, вул. М. Грушевського, 10 тел. (0619) 44-45-11

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виробників
і розповсюджувачів видавничої продукції
від 11.06.2002 р. серія ДК № 1125